

'Europa moet weer symbool van hoop worden'

Von der Gablentzprijs uitgereikt aan Herman van Rompuy

Achtergrond - 23 april 2012 - Auteur: Marja Verburg

Zowel in Noord- als in Zuid-Europa zien mensen Europa als boosdoener, sprak Herman van Rompuy op 18 april in Den Haag. Hij kreeg daar de Otto von der Gablentz Prijs uitgereikt voor zijn verdiensten als voorzitter van de Europese Raad. Maar Europa is niet de boosdoener, betoogde Van Rompuy. "Het terugwinnen van het vertrouwen is een zaak van lange adem."

'Begrip en vriendschap tussen de volkeren zullen Europa maken', las Herman van Rompuy eerder deze maand op een plaquette van een gemeentehuis ergens in België. "Een zinnetje uit 1958. Zo eenvoudig kon je dat toen nog zeggen, in het jaar dat zes landen samen op weg gingen in één Economische Gemeenschap", zei Herman van Rompuy in zijn dankwoord nadat hem de Von der Gablentz Prijs was overhandigd door Minister van Staat Wim Kok.

"De onschuld en generositeit van toen is ver weg", ging Van Rompuy, van 2008 tot 2009 minister-president van België, verder. "Tegenwoordig beziet men de EU als bron van regelzucht, bezuinigingen, van concurrentie op de arbeidsmarkt, van subsidiestromen - en worden de vrijheden en mogelijkheden die de Unie ook biedt, aan studenten, ondernemers, consumenten en reizigers haast als vanzelfsprekend beschouwd."

Oorlog op de Balkan

Maar zo vanzelfsprekend zijn die niet, betoogde Van Rompuy in Den Haag. "Vraag dat maar eens aan mensen op de Balkan, waar 15 jaar geleden nog oorlog was en genocide plaatsvond." Voor de landen op de Balkan zijn vrijheid en vrede geen vanzelfsprekendheden en is deelname aan de EU een voorwaarde voor vrede. "Die gedachte is onder druk komen te staan. Niet alleen Brussel, ook Europa lijkt een scheldwoord te zijn geworden. Het is een grote taak ervoor te zorgen dat Europa opnieuw een symbool van hoop wordt en een symbool van een betere toekomst voor ons allemaal."

Vertrouwen is daarbij het sleutelwoord, aldus de voorzitter van de Europese Raad. Zo ziet hij zijn taak ook: "Ik zie mezelf als hoeder van het vertrouwen in Europa."

Zorgen voor wederzijds begrip tussen de regeringsleiders, zoals ze zes of zeven maal per jaar samenkomen om besluiten te nemen. Als zij elkaar niet vertrouwen, wat kunnen wij dan van de bevolkingen verwachten?"

Von der Gablentz Studieprij

Juist deze taakopvatting en het geduld en de "rustige vastigheid" die Van Rompuy als voorzitter van de Europese Raad bewaart, maakten indruk op de Stichting Otto von der Gablentz Prijs, aldus staatssecretaris Ben Knapen, die de laudatio hield. De Stichting toonde zich "onder de indruk van de manier waarop Van Rompuy ondanks alle verschillen in belangen en overtuigingen tussen de leiders en de lidstaten van de Europese Unie een voor iedereen begaanbare weg weet te vinden. Hij werkt zonder ophef of gewichtigdoenerij aan het vertrouwen tussen mensen. Een stijl in de geest van oud-diplomaat Von der Gablentz."

Von der Gablentz (1930-2007) was Duits ambassadeur in Nederland tussen 1983 en 1990 en zette zich daarna als rector van het Europa College in Brugge in voor de Europese gedachte. De prijs die zijn naam draagt, wordt elke twee jaar verleend aan een persoon die zich heeft ingezet voor Europa of voor het bevorderen van de betrekkingen tussen Duitsland en Nederland.

Om ook jonge generaties voor Europa te motiveren, is er een Von der Gablentz Studieprij. Die werd uitgereikt aan Hylke Dijkstra, die cum laude aan de Universiteit Maastricht promoveerde op zijn proefschrift 'The Role of the Council Secretariat and the European Commission in EU Foreign Policy'.

Eurocrisis

Van Rompuy ging in zijn dankwoord ook in op de eurocrisis, volgens hem "een crisis zonder weerga". Maar daaruit zijn lessen getrokken, aldus de voorzitter van de Europese Raad. Het resultaat zijn institutionele hervormingen, zoals strengere sancties, een financieel noodfonds, en structurele hervormingen van de economieën. "Later zal men inzien welke grote institutionele hervormingen tot stand zijn gekomen. Voor journalistieke waarnemers leken het allemaal kleine stappen. Maar wie terugkijkt op twee jaar en al die stappen komt tot een heel andere conclusie."

Zowel in de zuidelijke landen, die steun van Europa nodig hebben, als in het noorden, waar de steun wordt betaald, zien mensen Europa als boosdoener, aldus Van Rompuy. "In de crediteurenlanden leeft het gevoel dat de 'hardwerkende burgers' moeten opdraaien voor de corruptie en het wanbeleid in het zuiden." Dat is een karikatuur, legt Van Rompuy uit, net zoals in de debiteurenlanden het gevoel heerst dat de hervormingsprogramma's hen worden opgelegd, dat Europa

de problemen brengt. Het is allebei niet waar, aldus de voorzitter van de Europese Raad. “Het terugwinnen van het vertrouwen is een zaak van lange adem.”

Europa als straat

“We hebben Europa vanaf het begin vormgegeven als ruimte en misschien onderschat hoezeer mensen ook behoefte hebben aan een plek. Een plek om zich thuis te voelen”, besloot van Rompuy zijn betoog. Europa als ruimte kun je zien als een markt, waar uitwisseling van goederen en diensten, vrijheden en kansen scheppen centraal staan. “Voor Europa als plek was minder aandacht.” Dat is in tijden van globaliseringsangsten misschien wel nodig.

“Otto von der Gablentz wilde een hechtere band smeden tussen volken. Hij wilde niet dat ze allemaal op elkaar gingen lijken. Het is het verschil tussen eenwording en samen-leven. Vaak heeft men de EU vergeleken met een huis. Mij overtuigt dit beeld niet. We zitten in dit beeld misschien iets te dicht op elkaar. Onze Unie moet zowel ruimte bieden als een plek zijn.”

Van Rompuy pleitte daarom voor de metafoor van de straat. “Europa als een straat met momenteel 27 huizen. Die elk zichzelf zijn maar ook dingen samen doen. Relaties tussen burens en vrienden. Interesse en begrip voor elkaar. Voor allen in de straat. En de ramen openhouden. Geen doodlopende straat. Geen steegje aan de rand van het Euraziatische continent. Een bruisende straat: ons Europa.”

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/159/europa-moet-weer-symbool-van-hoop-worden>